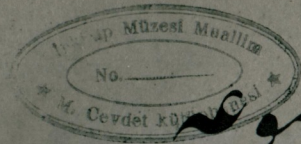

۱۵ مارت ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

صافی ۷۲-۶

در دلی جلد

کتابخانه

« اتحاد عناصر » خولایاری دولاشدیی برصرداه حاضر لاغشردی ... آماطی له خارجین کیرمک ایستهم و هاشمکی رفوتک ایشدا « ازیمیر » صاغان برصوردنه الله ایتک ایستهم سی غایت منطقدی ... فرمان اوردوسرک ازیمیر کیرمک اوشنوم و خونخوار « بویوک یونانستان » خولایاسی کو - کندن قیردیی و مبارک آماطولی طورافلری دشمنک کیری آلفرندن تمیزلیدی شو صیرلرده ، مملکتک ارباب علم و تفکر بیه یکت بویوک و آغیرانی لسیبند مقدس بر وظیفه ترب ایدییور . او وظیفهده مملکتک انباء فکریسته چالیشیق و طورافلر مژده اقتصادا حاکم اوقای چارملری شیمیدین دوشونهک هان تشبته کیریمکدر . شیمیدی به قدر روم نفوذینه و یونان حرکت ترفیاته قارنی تمام امال ایشدیکیم « ازیمیر » بوند بویله نظر اهمیتزی شده جلب ایلمه لیدر . او نوتایلم که منجاوز یونانیلر اوزارده بر یونان دارالفنونی آچردی ، ازیمیری ایکنجی بر « آتیه » حالته صوفقی ایستبورلردی ، یونانسانله آرامزده عسکری مجادله پشندکدن سوکرا ، اولنرک مطمح نظری اولان باشلیجه مهم ساحلرده دشمنلر مژله آوا - مزده مدنی بر حرب ، یعنی علم و عرفان و اقتصاد و ساحلرند و روفوخ بر مجادله باشلیجه بقدر . تورک قهرماننفته قارشی قشایه باشه چقما بهی آلایان حیل کار یونان فلاحی ، بر عرفان و اقتصاد و ساحلرند قولایفله بیکه یکه جکی تخمین ایدمهک شیمیدین حاضر لاتیور . تورک ارباب علم و تفکر ، تورک تاجاری ، تورک زمامدارلریده بوقیته قارشی امال ولا قیدین واز چکرک شیمیدین ایسته قویولایدر . یونان اشغالک مایهت احاطه کارانه سی بلادت تجربه ایتمش اولان و طنپور و ازیمیرلرده به خصوصه بت مهم بر حوضه مساحی آبرفتهده ، بونولقبیلر نمایی ایدیور که ازیمیرده یونان موسسات عرفانه چوقاقی تورک موسسات علمییه تشکیک ایستون . یونان دارالفنونی اولقی اوزره حاضر لاما بنا بر تورک دارالفنونی حالته انظار مدتییه چیقود . و زونکین موسسات اقتصادی سی ، ملی باقهلری ، ملی شرکتلری ، دارالمعلمی ، موزلری ، استیپولیه « ازیمیر » آماطولی بوزکارتیک یکی بر حرت سرکزی . نور اوجانی اولسون . ازیمیرک و طنپور و ذی خلق صبیق بر تساد اقتصادیه و ملی بر غایه ایله حرکت ایدمهک ، معضلت آماطولی بوزیکله اروپا آرا - تنده مباحثیق سورتله یاشانای طلیز روملر بویله بر معنوی ضرب ایدمهک اولورسه « ازیمیر » بر قاج سنه ایچنده « آلهیزم » قوفوسندن تمیز - له لیر ، و آماطولینک بویوک بر مرکز عرفانی حالته کیریمیلیر . ازیمیر یولنده اولن شیمیلرک روحی اعتناق بو صورتله خشنود اولاجقدیر .

کهریسی نهاده محمد نواز

تورک انقلابانی

انقلابزده دأر

- ۲ -

مادی موجودی ایله ناموس و شرفی مدافعه ایچون عظیم بر جوش و خروش ایچنده قیام ایدن آماطولی کولوسو واصنافی ، هیچ اولماز سه عینی حساسیت و علاقی ، عینی تهیج و عصیتی - ایدن ، باب عایدن ، باب مشیختدن ده بکلوردی .

خالد ادیب خانم اقدینک « افنک حکایه سی » نی و « زینم ، زینم ! » استمدکی اثرلری اوقو - دیکری ؟

مملکتنه مادی علاقه سی چیلای بر قوله ایله بر قاج قویون ، قوزودن و یاخود آلتنک تری و آلتنک ناصری ایله قازانش اولدیغی تروندن عبارت اولان آماطولی چنجیسی و آماطولی آغاسی فلینک درینلکدر دلیان ایدن حساره سرائی ، باب عالینک ، مقام ، مشیختک لایید و لایلی قالمیله . جگرنی خاطریه بیله کتیره ، بوددی ؟ سلاحنه ساریلان آماطولی جوانی ایله آماطولی آغاسی ، یولری همه مال باشلرند کوره جگرنی امید ایدیوردی !

بورود دکلی ایدی که بوسرایه ، عصرلردی دیشک الک محشم ، الک دبدبهی واک شوملی بر حاکمیتی تأمین ایلمشدی ؟ یه اوپورد دکلی ایدی که باب عالی یاشلارینک اقبال وسادت یوئکی بظنن بظنه اوموزی اوزرنده طاشیوردی ؟ یه اوپورد دکلی ایدی که باب مشیختدن اصدار اولونان جهاد فتوالری اوزرنیه اولادینی . اوج قطعهک دوت کوشمه بلا تردد برانلق قوزور کی کوندرمی بر شیمه دی ، بر نمونه حیت کی تلی ایتمشدی ؟

بوگون بون بوعصرده عنعنلرک بیانی ، تملی ییقبیور . دشمن ، آلتی یوردک باغری اوزرنیه باصمنی ، آلتی تورک حریتک ایچنه صوقنده در ، حریتی مح و تلویت اولوغی اوزرددر .

تورک جوانی ، تورک آغاسی بوکا تحمل ایدمه یور . سرائی ، باعالی ، مقام مشیخت ، نصل تحمل ایدرل زوالی معصوملر !

عصرلردی سرائی جرووتی ، بوزان ، هر دولو حساسیت و حیایت منبعلرندن محروم ایله بر منفسخ ، ایلیق هوا به واقف دکلردی . هر اسر واقعه قارشی زانو زمین دوران باب عالینک « اداره مصلحت » روحنده بی خبر ایدیلر . شریعت غالب قوتک خدمته آماده بولوندران مقام مشیختک « شرعی حیل » لرینه بیگانه ایدیلر .

تورکک منکوره بی روحی ، یولری حالا خیانتک تصور ایتدیکی کی کورمک ایستور و رهبر آرایان کوزلری حالا بولنره دیکبوره پادشاهک اطرافه طولانله ! « نداسی متلاشی بر ملنک باشند باشه شعاری کسلیور ،

هرکس اسلام ایچون « ناموس اکبر » زمانی کلدیکنی رای العین کورمک باب مشیختدن « جهاد اکبر » قواسی بکلور و باب عالی یاشلارینک بوجهاد اکبرک باشنه کچه جگرنی ظن ایدیور .

فقط بولنر قیله اماپورلر بولنر ذات وسکنت ایچده نفسلری ، راحتلری دوشونبورلر . بولنر دشمنله اوبوشه رق ، ماب وپوردی فدا ایتک بهاسته ، اسکی حیاتلری تأمین چالیشیورلر . میسونه فرو ایله رایان - پادشاهک ندیم و مصانحهکلدری اولبور ، فریده رضا توفیق - آراد سیمسارلق وظیفه سی ایفا ایدیورلر .

شیخ الاسلام خواجه صیری جهاد اکبر رینه - انکار مাদاسی اعلام ایدیور و علی کالده بونی بوضیعت دینییه دیبه مسلمانلره تبلیغ ایدیور . باب عالی ایسه فرید باشده اوقای اوزره ، تورک چنجی و آغاسه قارشی - بر « خلافت اردوسی » ترتیب ایدیور و یونانیلر ایله برابر آماطولی اوزرنیه یوزورلر .

آماطولی حالا ایانامابورده کوزلری سیلکیر . مقام سلطنتک اسیر اولدیغی ، اونک استخلاصی هدف انتقاد ایتدیکی اعلان ایدیور .

فقط عبت ، ناریخا مقدر اولان اولمقدیر !

فرانز انقلابنه - اوزون بر استحضار زمانی تقدم ایتمشدی . « آتیه » دوری ، یونان و روما مدنیتی ایله یاشیندن تماسی ، دین غوغاری ، پروتستانیزم غلبه سی و حریت فکریه و حسیه اساسلریک تکنوی بولنه معین بر شخصیت و استقامت و رمشیدی . بو شخصیتک اکت کوتلی ترجمانلری بر طرفدن فرانز ابداع قوتنک بر نمونه شمه داری اراه ایدن و حالا فلاسفیق نامی طاشان اون بدیجی عصر ادبیاتی و دینکر طرفدن فرانز فکرنک جانی تمثال اولان یه عینی عصرده کی فرانز فلسفه سی در .

« مولیر » برنجی ساحده ، « ده قارت » ایکینجی ساحده آرتق فرانسهک تره به دوعرو پول آلدیغی تعین ایشلردر .

مولیر ایچده بولوندیغی فردی واجتماعی حیانت هر کوشه سی تحری ایدیور و کوردیجی بون قابقلاری ، بون چرکینلکری ، بون ناتراشیده جینلری بر بر اوزره به دؤکرک استرا و فقیقه قیاجلریلرک بر حانه ضربلرینه هدف قلیور . ده قارتده - بولدیغی استقلاسلایک طرز تفکری عینی تحلیل و تنقیده تابع طوقارق هیچلکیک ایتات و ذکای بشره رهبر اوقای اوزره تماماً باشقه اصولی

اراثہ اہمک علم ، فن و فکر ایچون اوزمانہ قدر تخیل ایدیلہ من یکي افتر آجیور . بوسورتلہ اون سکرنجی عصر ذہنیتک ایچی نعل طائی وضع ایدلش اولیور . بوتل طاشلرک نهدن عبارت اولدیفی معلومدر . تنقید و مفکوره چیک! موجودی شدلہ تنقید و استقبالی ایدہ آ آیزہ ایتک!

بتون اون سکرنجی عصر ادبیات و فلسفہ سی بو ایی نقطہ اطرافندہ دولاشیور . ذاتاً آثار ادبیہ موضوعاتی ایلہ فلسفہ موضوعاتی آراستندہ فرق بیلہ قلاویور .

ژان زاق روسونک «Nouvelle Eloïse» «Emile» نام رومانلری ایلہ «Cantan Salia» بی موضوع اعتباریلہ عینی نثری ، عینی موضوعی بسط ایدیور .

مونسکیونک نام اثری Lettres Persanes ی مشارالہک Esprit des yoss سندہ وضع ایتدی اساسلری ایضاحہ معطوف بر ایدیر . عینی حالہ روائتدہ تصادف ایدرسکر : Candide فلسی پروماتدر .

دین ، دولت ، حکومت ، عالم ، فرد ، جاعت ، ملکیت ، تربیہ و الی آخرہ کبی حیات بترہیک اسساکلری تشکیل ایدن مواد عقدہ ارباب تفکر و تدقیق ذہنیتلرندہ حصولہ کلش اولان تحولات - بوسورتلہ ادبیات سامندہ دوکلش اولدیلندن - یواش یواش آشاخی طبلہ لرہ دوغرو سرائت ایدیور و آز چوق خرخ عالم اولویور . شویکہ ۱۷۸۹ سنہ یی انقلاب کیریکلر عرہ سندہ - فرانز جاعتک قسم میندہ - بواغلاک اساسلری و آلاحی استقامت آز چوق تعین ایتش بوانیوردی .

معلومدرکہ اغلاک ایتداسندہ کجما دلہ . روسوالہ مونسکیونک افکار ی آراستندہ تقوق و غلبہ مجادلہ سی ایدی . میزابو حیات ایکن مونسکیو حاکم دی . اونک وقتندہ سرائی کہ آریستوقرتلرک معلوم اولان خطراتی اقتضام ایدیلہ - روسو حاقیق احراز ایلدی و ۱۷۹۴ سنہ - قدر بتون مجاسلر فکر اعتباریلہ اوندن مامم اولدیر .

آناطولی بویلہ براستحضار دورینی کچرمیدی . فی الحقیقہ - مان برصردنبری - آوروپا ایلہ - مادیا فضلہ لاشان بر مناسبتندہ بولونیورز . اوروپادہ حاصل اولان فکری ، علمی ، بدیی و اجتماعی ، سیاسی ، اداری جریا لرہ تماماً یسائی قلاپورز . حتی حیاتک بعض اقباسی بو جریا لرلر اولدلقہ مهم بر صورتندہ متاثر اولیور . مثلا ادبیاتیز آوروپادن کلن مودملرک تاثیر ی ایلہ دیکشیدی و شرق تمغاسی اترق غربلشکہ باشلادی . کذا عسکری تشکیلاتیز اعتباریلہ بزلہ آورہ یا آرمسندہ بیوک برتشر حاصل اولدی . آوروپا علوم و فنونی

طرز تدوینی ، مکتبلمرزی هرکون دها زیادہ استیلا ایتکندہ مطب فاکولتہ سی کی تماماً آوروپائی مودلہ اوزدیرہ قورولش اولان بو مؤسسہ منر بویوک برقاویت اراثہ ایتکنددر .

اداری و عدلی تشکیلاتیزدہ کیندیکہ اسکی شق انموذجلرندہ آریلیوردی . شرقدہ - تورکیا یکانہ بردولت درکہ مدون قانونلری و معین تشکیلاتہ مربوط برعدلیہ سی واردر ، سیاسی جریا لرلر ایسہ حیانتزدہ وخیم تقلصلر و ترزللر ایقاع ایتدی . اون یش سنہ دنبری دوام ایدن بومادی تقلصلر شکل حکومتی تبدلن تبدلہ اوغرائنکر حکومت حقندہ کی اسکی شرق ذہنیتہ مهم رخنلر احداث ایدر برماہیت اکتساب ایتدی .

معنائیہ و بتون بو تبدل و تحولاترہ دغما حیات عمومیہ منر - خلق Masse اعتباریلہ - اسکی مامیتی محافظہ ایتکندہ ایدی .

آناطولی بی و حیات عمومیہ منری بینلر ایک بارز حقیقی اعتراف ایتکندہ متجدد لر .

اولا - بتون مکتب یاسیز تقلیدچیک مامیتدن بشقہ بریقیتی حائر دکادی . ثانیاً - بو تقلیدچیک دیلہ - استانبول ایلہ محمود قالوق اصل دیکلرک بل کیکی اولان آناطولی کتلہ لرہ یک جزئی سرائت ایتشدی . مات ہیئت عمومیہ سی اعتباریلہ نہ اسکی اعتبارلری نہ ندہ اسکی ذہنیت و تلقلرخی دیکشدر - مدی .

بحریت و مشروطیت اعلان ایدلندی . فقط اہالی بوحریت و مشروطیتک نہ افادہ ایتدیکنی ونہ تعقیب ایلدیکنی ، نہ نظریات ونہدہ فعلیات ساحہ سندہ ادراک ایدمہ مشدی . عدلی و اداری تشکیلاتدہ تبدلر واقع اولمشدی . قسط بوندن دولایی - اونک دماغندہ - اسکی حقوق تاقیلری اسکی حکومت اعتبارلری تبدل ایلہ مشدی .

علم ، فن ، یی اصول تدربسہ کلنجہ - آناطولی کی کز نلرچہ معلومدرکہ بوساحلر اونک ایچون مان مان یابنجی قالمشدر . مدرسہ لر ، محلہ مکتبلری اسکی اصول تدربی مان هریردہ فانی وغابدی . واسکی تلقیلرہ مربوط ایدلر .

بزدہ ہنوز مسائل اجتماعیہ ، اخلاقیہ و اقتصادیہ بی موضوع اتخاذ ایدرک ذہنیتلری ، مفکرہ لری دریندن درینہ صارصاج مستقل قوتی ، باہلی باہتہ یاشایان نہ برادبیات ونہدہ بر فلسفہ تگون ایتدی . ایدیلر لمزک دائرہ نفوذلری یک محدوددر . ذاتاً مامیاتلری حیاتدن وشایتندن زیادہ خیالاتدن آلدیلرلرندہ عموم خلقت ذہنی اشغال ایدن مسالہ یابنجی قالمندہ و بناء علیہ دین تاثیر لایر ایتکدن یک اوزاقدلر .

مفکرلرمزہ کلنجہ بونلرک دائرہ تاثیرلری دها محدوددر . ضیا کولک آپ بکدن باشقہ حیاتی مسئلہ لرہ تماس ایدرک اطرافندہ فکری کجما

دلہر تعبیر آخرلہ حیات آناطولی ایقاع ایدن باشقہ بر متفکر ییلمیورم .

فی الحقیقہ صوک زمانلردہ کولک ادبیات و کولک فلسفہ ساحہ لرندہ باشقہ بر وادیہ کیریمک تمایلی ابراز اولنقنددر . فقط بودہ شیدیلک بر تمایل حالدہ قالمنددر . قوتی ، منظم بر جریا زماہیتی اکتساب ایتکدن اوزاقدر .

بناء علیہ شیدیدی ہ قدر ییلمیش اولان بتون اصلاحات و تنسیقات ، وقوعہ کلن بتون تحول و تبدلر آناطولی نیک اوزدندن کندیسنہ تماس ایتدن کلوب کچمشدر . آناطولی عصر لچہ حیانتک تراک ایتدیک فکری ، ذہنی ، علمی ، اقتصادی ، اخلاقی ، میراثلر آتشدنہ طوکش قالمشدی . آتایدن کتیردی صابان نصل عیناً محافظہ ایدلش ایسہ - اونلک برابر کتیردی ذہنیتدہ عیناً باقی ایدی .

قسط بوکرہ درین بر صارصاتی بواویشوق وجودی تاسا - سندن سیلکدی . تتردی ، مادی موجودیتی ، ناموسنی ، اوچاخی ، آتی و فلاکتی بر تہیک قارتیشندہ کورن آناطولی بردن برہ چیرینر قی کوزلرخی آجیدی واکندہ حیانتک کدیش آچیلش مدقق بر کشتابی کوردی .

بو کتاب زان - زاق روسولرک ، مونسکیولرک ، وولہ لرک ، دیمہرولرک و بتون - نسقویہ دیستلرک منور فرانز قازلریشہ سرد ایتکری اوزون نظریہ لرلر ، مشیدار تلقیلرلر دها بلغ و دها فصیح بر اسالہ بر چوق مدہش حقیتلر اوارکیدی .

باشقہ یزلدہ - باشقہ زمانلردہ اوکرہ نیلمسی نظر مرک ماعینہ و ابستہ اولان اسرازی بوکرہ تورک بریاقیشلہ بواجازغا کتایدن اوکرندی . تورک اولاو کتایدہ کندیک کوردی و کندیک آکلادی . صوکرہ اطرافنی کوردی و اطرافنی آکلادی . وقراری ووردی .

اوکوند اعتباراً تورک انقلابک اساس استقامت و ہدنی تعین ایتشدی .

آغا ارغنی احمد

